

මතකය හා විඥානය

මතකය යන්න හුදෙක් තොරතුරු රැස්කිරීම හෙවත් ගබඩාකිරීම හා ඒ ආපසු කැඳවීම හෙවත් ලබාගැනීම යැයි අර්ථදැක්විය හැකිවුව ද එහි දී බලපාන ප්‍රධාන ප්‍රශ්නය වනුයේ ඒ ගබඩාකිරීම හා කැඳවීම පිළිබඳ ව අදාළ වස්තුව දන්නේ ද යන්න ය. වී ඇටයකට අදාළ අවශ්‍යතා ලබාදුන් පසු වී ඇටයෙන් ගොයම් පැළයක් ලැබෙයි. පොල්ගෙඩිය නටුවෙන් ගිලිහුණු කළු ඒ පොළොවට වැටෙයි. පොල්ගෙඩිය එසේ පොළොවට වැටිය යුතු බව පොළොව දන්නේ ද? පොල්ගෙඩිය උඩට නොයන්නේ ඇයි?

බොහෝ දෙනා මේ ප්‍රශ්නය ගැන සිතනු ඇත්තේ වෙනත් ආකාරයකට ය. පොළොව මගින් පොල්ගෙඩිය මත ඇතිකරන ගුරුත්වාකර්ෂණ බලය හේතුවෙන් පොල්ගෙඩිය පොළොවට වැටෙන්නේ යැයි ඔවුන් කියනු ඇත. එසේ කීමෙහි වරදක් නැත. එහෙත් පොල්ගෙඩියක් හෝ වෙනත් වස්තුවක් හෝ එලෙස ක්‍රියාකරන්නේ ඇයි? පොල්ගෙඩිය එසේ ක්‍රියාකළ යුතු යැයි නැත්නම් පොල්ගෙඩිය එසේ ක්‍රියාවට භාජනය විය යුතු යැයි පොල්ගෙඩියට දැනුම්දෙන ආකාරයක් වෙයි ද?

මෙහි දී මා උත්සාහයන්ගේ බටහිර භෞතීය විද්‍යාවන්හි, බටහිර ජෛවීය විද්‍යාවන්හි බටහිර මානසික විද්‍යාවන්හි හදාරන වස්තු පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් කිරීමට ය. අවශ්‍ය නම් බටහිර භෞතික විද්‍යාවෙහි හැදෑරෙන වස්තුවලට ද මතකයක් ඇතැයි යමකුට කිව හැකි ය. එහි දී පහත සඳහන් ආකාරයට ඒ සුත්‍රගත කළහැකි ය. වස්තුවක් යම් යම් ආකාරවලට ක්‍රියාකරන්නේ ඒ වස්තුව එසේ ක්‍රියාකළ යුතු බවට එයට යම් මතකයක් ඇති නිසා ය. පොල්ගෙඩියට පොළොවේ ගුරුත්වාකර්ෂණයට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට යම් මතකයක් ඇත. පොල්ගෙඩියට ඒ මතකය නැතිවුවහොත් නටුවෙන් ගිලීම්මෙන් පසුව ද පොල්ගෙඩිය පොළොවේ ගුරුත්වාකර්ෂණයට කිසිම ප්‍රතිචාරයක් නොදක්වා නිසාලමගේ සිටිනු ඇත.

මේ සුත්‍රගතකිරීම සමග බොහෝ දෙනා එකඟ නොවනු ඇත. ඔවුන් කියනු ඇත්තේ වස්තුවකට පොළොවේ ගුරුත්වාකර්ෂණයට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට කිසිම මතකයක් අවශ්‍ය නැති බවත් එසේ ප්‍රතිචාර දැක්වීම වස්තුවෙහි ගුණයක් බවත් ය. එහි දී ගතයුතු යම් දෙයක් ඇත. අපි දැන් ප්‍රශ්නය තරමක් සංශෝධනයකර මෙසේ අසමු. ගුරුත්වය යටතේ පොල්ගෙඩිය සුළු කාලයක් වලනය වීමෙන් පසුව එයට යම් ප්‍රවේගයක් අත්වෙයි. දැන් මේ කාලය පිළිබඳ මතකයක් පොල්ගෙඩියට වෙයි ද? කාලය යන සංකල්පය ඇතිවන්නේ විඥානයක් සහිත සත්වයෙකුට බැවින් පොල්ගෙඩියට කාලයක් පිළිබඳ සංකල්පයක් නැත යන්න මේ ප්‍රශ්නයට දැක්විය හැකි එක් ප්‍රතිචාරයක් වෙයි. අනෙක් අතට කාලය යන සංකල්පය ඇතිවීමට මතකය ද අවශ්‍ය වෙයි. එබැවින් කාලය පිළිබඳ මතකයක් පොල්ගෙඩියට වෙයි ද යන්න නුසුදුසු ප්‍රශ්නයක් යැයි කීමට ඇති ඉඩකඩ වැඩි ය.

පොල්ගෙඩියට හෝ විඥානයක් නොමැති වෙනත් වස්තුවකට හෝ කාලය පිළිබඳ මතකයක් නැතැයි යන්න අපිද පිළිගනිමු. එහෙත් ඉහත සඳහන් සුළු කාලය තුළ පොල්ගෙඩියට වූ වෙනස තොරතුරු ලෙස ගත්කල එහි අන්තර්ගත වී ඇත. උදාහරණයක් ලෙස ගතහොත් ඒ කාලය තුළ පොල්ගෙඩිය ගුරුත්වය යටතේ වලනයවෙමින් යම් ප්‍රවේගයක් අත්කරගෙන ඇත. මේ ප්‍රවේගය පොල්ගෙඩියේ කිනම් ආකාරයකට හෝ අන්තර්ගත වී ඇත. අපි තවත් ඉදිරියට යමු. පොල්ගෙඩිය බිමට වැටී ටීක කලක් ගතවීමෙන් පසු එහි වර්ණය වෙනස් වෙයි. ඒ දුඹුරු පැහැයට හැරෙයි. ඒ තොරතුරු ද පොල්ගෙඩියෙහි අඩංගු වෙයි. පොල්ගෙඩිය කුරුම්බැට්ටියක් ව තිබූ කාලයෙහි සිට තොරතුරු එහි අඩංගු වෙයි. ප්‍රශ්නය වනුයේ මේ ආදී තොරතුරු පිළිබඳ මතකයක් පොල්ගෙඩියට නොතිබුණ ද ඒ තොරතුරු පොල්ගෙඩියෙහි අඩංගු වීම ය.

පොල්ගෙඩිය ජෛවීය වස්තුවක් වන බැවින් මෙවැනි තොරතුරු එහි අඩංගු වන්නේ යැයි යමකුට කිවහැකි ය. ජෛවීය වස්තුවක් නොවන ගලක් වැනි වස්තුවක් ගත්ත ද යම් ආකාරයක තොරතුරු එහි අඩංගු වෙයි. අපේ පෘථිවිය ගනිමු. එයට ඉතිහාසයක් වෙයි. එහි ආරම්භය පිළිබඳ ව බටහිර විද්‍යාඥයන්ට නිශ්චිත අදහසක් පැවසීමට නොහැකිවුව ද එයට ඉතිහාසයක් තිබෙන බව පැහැදිලි ය.

පෘථිවියෙහි කලකට පෙර ඩයිනෝසිරස් නම් සත්ත්ව වර්ගයක් ජීවත් වූ බවට සාක්ෂි වෙයි. මේ සාක්ෂි යනු අන්තිසිවක් නොව තොරතුරු ය. ඒ තොරතුරු අපට එකක් තවත් එකක් පසුපස ඇති අයුරින් පෙළ ගස්වා ගත හැකි ය. අපට ඉන් ලැබෙන්නේ කාල අනුක්‍රමයකි. පෘථිවියට මතකයක් නැති වුව ද පෘථිවියෙහි සටහන් වී ඇති තොරතුරු ගැන දැනුමක් අපට වෙයි. ඒ දැනුම පෘථිවිය සම්බන්ධයෙන් ගත්කල සවිඥානික ව නැති බව සැබෑ ය. පෘථිවිය ඒ දැනුම ගැන සවිඥානිකව දැනුවත් නො වෙයි. එහෙත් පෘථිවිය ක්‍රියාකිරීමේ දී ඒ දැනුම මත පදනම් වෙයි. අද උල්කාපාතයක් පෘථිවියට කඩා වැටුණොත් පෘථිවියෙහි ගමන් මග වෙනස් වෙයි. එසේ වෙනස් වීමේ දී අද පෘථිවියෙහි ස්කන්ධය, ප්‍රවේගය ආදිය කෙතෙක් ද යන තොරතුරු වැදගත් වෙයි.

ගතිකයෙහි ගැටළු විසඳීමෙහි දී අපි ආරම්භක අවස්ථාව ගැන සැලකිලිමත් වෙමු. අංශුවක් ගුරුත්වය යටතේ ප්‍රක්ෂේපකරන්නේ යැයි සිතමු. අංශුවෙහි ගමන් මග හෙවත් පෙන අංශුවෙහි ස්කන්ධය නම් තොරතුරු මත රඳා නො පවතියි. එහෙත් එහි ගමන් මග අංශුවේ ප්‍රක්ෂේප ප්‍රවේගය යන තොරතුරු මත පදනම් වෙයි. ප්‍රක්ෂේප ප්‍රවේගයෙහි විශාලත්වය මෙන් ම දිශාව ද එහි දී බලපායි. සිරස්ව ප්‍රක්ෂේප කෙරෙන අංශුවක් සිරස් ව උඩු අතට වලනය වී සිරස් ව ආපසු වැටෙයි. එහෙත් තිරස්ව සුළු කෝණයකින් ආනතව ප්‍රක්ෂේප කෙරෙන අංශුවක් පරාවලයක වලනය වෙයි. ආරම්භක ප්‍රවේගය පිළිබඳ තොරතුරු අංශුවෙහි අඩංගු වෙයි.

අපට දැන් තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් ගත්කල වස්තු වර්ගීකරණයකට භාජනයකළ හැකි ය. භෞතීය වස්තු ලෙස හැඳින්වෙන වස්තුවල තොරතුරු එක්රැස්කිරීමක් සිදුවන නමුදු ඒ තොරතුරු පිළිබඳ ව වස්තුවට සවිඥානික දැනුමක් නො වෙයි. එහෙත් වස්තුව ක්‍රියාත්මක වීමේ දී ඒ තොරතුරු මත පදනම් වෙයි. එමෙන් ම ඒ තොරතුරු ප්‍රජනනය ඔස්සේ පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට ලබාදීමක් ද නො සිදුවෙයි. ඊලඟට ජෛවීය වස්තු වෙයි. මේ වස්තු භෞතීය වස්තුවලට වඩා සංකීර්ණ වෙයි. ඒ වස්තු එක් අතෙකින් ගත්කල භෞතීය වස්තු ද වෙයි. යම් උසකින් ගලක් අත්හැරිය ද, පොල්ගෙඩියක් අතහැරිය ද, පිශාසරකිරීමට නොහැකි ජීවියකු අතහැරිය ද සිදුවන්නේ පොළොවට වැටීම ය. එහෙත් ජෛවීය වස්තුවකට භෞතීය වස්තුවකට වඩා තොරතුරු අයත් වෙයි.

ජෛවීය වස්තුව බොහෝ විට භෞතීය නොවන ආකාරයකින් වර්ධනය වෙයි. ළදරුවෝ වැඩි ළමුන් වී තරුණ බවට පත්වෙති. කුරුම්බැට්ටිය පොල්ගෙඩියක් බවට පත්වෙයි. එසේ සිදුවන්නේ යම් තොරතුරු මත පදනම් වෙමින් ය. ළදරුවකු තරුණයකු වනු මිස පොල්ගෙඩියක් බවටවත්, කුරුම්බැට්ටියක් පොල්ගෙඩියක් වනු මිස තරුණයකු බවටවත් පත් නො වෙයි. එමෙන් ම ජෛවීය වස්තුවකට එහි අඩංගු ඇතැම් තොරතුරු ප්‍රජනනය මාර්ගයෙන් පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට ලබාදීමේ හැකියාව ද වෙයි. එහෙත් ප්‍රාණීන් නොවන ජීවීන්ට ඒ තොරතුරු පිළිබඳ දැනුමක්, එනම් සවිඥානිකව ඒ පිළිබඳ හැඟීමක් මතකයක් නැත. බටහිර ජෛවීය විද්‍යාවෙහි කෙරෙන්නේ විඥානයක් නැති ජීවීන් ගැන හෝ විඥානයක් තිබෙන ජීවීන් ගැන විඥානය නැතැයි සලකමින් හෝ හැදෑරීම ය.

අප කලින් ද කියා ඇති ආකාරයට විඥානයක් ඇති ජීවීහු, එනම් පණ ඇති සත්ත්වයෝ, පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට පමණක් නොව, හවයෙන් හවයට ද තොරතුරු ලබාදෙති; ලබාගනිති. මේ ප්‍රාණීන්ට භෞතීය තොරතුරු මෙන් ම ජෛවීය තොරතුරු ද වෙයි. එපමණක් නො වෙයි. ඔවුන්ට මානසික තොරතුරු ද වෙයි. ඒ අතර ඔවුහු ඒ තොරතුරු පිළිබඳ ව සවිඥානික වෙති.

ගලන ගහකට ගල්පරයක් මුණගැසුණු විට ගහ ගල්පරය වටා යයි. ගහ ඒ සිතා මතා කරන දෙයක් නො වෙයි. ඒ හුදෙක් ප්‍රතිචාරයක් පමණකි. එහෙත් ඒ ප්‍රතිචාරය ගහේ ජලාංශුවල ප්‍රවේගය මත පදනම්වන බව අමතක නො කළයුතු ය. වැළක් ගසක එතෙන්නේ සිතා මතා නො වෙයි. වැළ වැඩෙන විට ඒ ගස වටා එහිම ජෛවීයව ම ලබාගත් තොරතුරු මත පදනම් ව කෙරෙන ප්‍රතිචාරයක ප්‍රතිඵලයක් වෙයි. එහෙත් පණ ඇති සත්ත්වයෝ සිතා මතා යමක් කරති. එමෙන් ම ඔවුන්ට අවශ්‍ය නම් යමක් නොකර සිටීමේ හැකියාව ද වෙයි.

පාර හරහා පනින්නට එන බල්ලන් රථවාහන ගැන දැනගෙන පාර නොපැන සිටින අවස්ථා අප එමට දැක ඇත. ඒ බල්ලන් සවිඥානික ව ගන්නා තීරණවල ප්‍රතිඵල වෙයි. සමහර විට විඥානයක් හෙවත් පණ ඇති ජීවීන් හා පණ නැති

ජීවිත් හඳුනාගැනීමට ඇති නිර්ණායක වනුයේ අවශ්‍ය නම් යමක් නොකර සිටීමේ හැකියාව පහ ඇති ජීවිත් සතුළුම විය හැකි ය. මේ පිළිබඳ තවදුරටත් කරුණු හැදෑරිය යුතු වෙයි.

මේ සියල්ලෙන් පෙනී යන්නේ හුදු භෞතීය වස්තුවලට ද ඒවාට ආවේණික වූ තොරතුරු තිබෙන බව ය. භෞතීය වස්තුව ඒ තොරතුරු වෙනත් එවැනි වස්තුවකට පාරම්පරිකව ලබා නොදෙනවා විය හැකි ය. එමෙන් ම භවයෙන් භවයට ද ඒ තොරතුරු නොගෙනයනවා විය හැකි ය. තවදුරටත් වස්තුවට ඒ තොරතුරු ගැන විද්‍යාත්මක හැඟීමක් නැතිවනවා ද විය හැකි ය. එහෙත් වස්තුව සතු වූ යම් තොරතුරු ප්‍රමාණයක් වෙයි. වස්තුව වෙනත් වස්තුවකට හෝ විද්‍යුත්වය වැනි ක්ෂේත්‍රයකට හෝ ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ දී මේ තොරතුරු වැදගත් වෙයි.

භෞතීය වස්තුවකට තොරතුරු පිළිබඳ මතකයක් නැත. එබැවින් කාලය යන සංකල්පය ද එවැනි වස්තුවකට නැත. එහෙත් කාලය යන සංකල්පය නිර්මාණය කරගත් මිනිසුන්ට සාපේක්ෂව භෞතීය අංශු කාලයේ සැටියරයි. එක් තැනකින් පටන්ගත් අංශුවක් ඒක වේලාවකින් වෙනත් තැනකට වලනය වෙයි. අංශුව කාලයේ ඉඳිරියට ගමන්කරන්නේ යැයි අපි කියමු. මහනුවරින් උදේ හතට පිටත්වන බස් රියක් උදේ දහයට කොළඹට ප්‍රගාවන්නේ යැයි අපි කියමු. බස් රිය කොළඹට පැමිණෙන්නේ එය මහනුවරින් පිටත්වීමෙන් පසුව මිස පෙර නො වෙයි. මහනුවරින් උදේ හතට පිටත්වූ බසය පාන්දර හතරට කොළඹට ප්‍රගාවීණි යැයි කිවහොත් ඉන් කියැවෙන්නේ අඩුම තරමින් පසුවද පාන්දර හතර යැයි යමකු සිතනු ඇත. බසය ඒදිනම පාන්දර හතරට කොළඹට පැමිණියේ යැයි සාමාන්‍ය අන්දමට හිතන අයකු විශ්වාස නොකරනු ඇත. සාමාන්‍ය අංශු හා වස්තු සඳහා ඒ එසේ වුව ද ප්‍රති අංශු සඳහා ද ඒ එසේම විය යුතු ද?

මහාචාර්ය නමින් ද සිල්වා